

Policy Brief privind implementarea Legii nr. 86/2020 cu privire la organizațiile necomerciale

Octombrie 2023

Policy Brief

privind implementarea Legii nr. 86/2020 cu privire la organizațiile necomerciale

1. Introducere

Legea nr. 86/2020¹ cu privire la organizațiile necomerciale a fost adoptată la 11.06.2020 și a intrat în vigoare la 27.08.2020. Din momentul intrării în vigoare a acestei legi au fost abrogate Legea nr. 837/1996 cu privire la asociațiile obștești și Legea nr. 581/1999 cu privire la fundații.

Potrivit Notei informative la proiectul de lege, Legea 86/2020 a fost elaborată pentru îmbunătățirea cadrului legal cu privire la organizațiile necomerciale în vederea corespunderii cu standardele internaționale și europene privind libertatea de asociere.

Modificările operate prin Legea 86/2020 vizează următoarele dimensiuni de activitate ale organizațiilor necomerciale: constituirea și înregistrarea organizațiilor necomerciale, organizarea activității organelor de conducere, cerințe de transparență, precum și stabilirea procedurii de atribuire a statutului de utilitate publică.

✚ **Constituirea și înregistrarea organizațiilor necomerciale.** Prin Legea 86/2020 au fost eliminate restricțiile teritoriale de activitate a organizațiilor necomerciale iar înregistrarea acestora se efectuează de către Agenția Servicii Publice în termen de 15 zile. La fel, este asigurat dreptul tuturor persoanelor fizice și juridice de drept privat dreptul de asociere și fondare a unei organizații necomerciale. Noua lege stabilește existența a doar trei tipuri de organizații necomerciale:

- asociația obștească – fondată de două sau mai multe persoane și acestea dețin calitate de membri;
- fundația – fondată de una sau mai multe persoane fizice sau juridice în care acestea nu dețin calitate de membri;
- instituția privată - fondată de o singură persoană fie fizică sau fie juridică;

La fel, Legea 86/2020 stabilește lista exhaustivă a actelor necesare pentru înregistrarea unei organizații necomerciale, precum și obligația organului înregistrării de stat de a notifica solicitantii despre carențele actelor depuse și se oferă un termen pentru remedierea acestora. Tot în acest sens, au fost excluse reglementările legate de temeiurile și termenele de refuz a înregistrării unei organizații necomerciale, oferindu-se garanții legale suplimentare pentru asigurarea libertății de asociere și posibilități de a obține resurse de finanțare din exterior.

✚ **Activitatea organizației necomerciale.** Legea 86/2020 oferă posibilitatea fondatorilor organizației de a stabili structura organelor interne și competențele acestora, precum și posibilitatea de a desfășura orice gen de activitate neinterzis de lege, inclusiv antreprenoriat social cu obligația de a distribui profitul în vederea realizării scopurilor statutare. Tot cu referire la activitatea organizației necomerciale, prevederile legale stabilesc expres limitele implicării entității în activități cu specific politic, în special, susținerea materială a partidelor politice, inclusiv în perioada campaniilor electorale.

¹ [LP86/2020 \(legis.md\)](#)

✚ **Cerințele de transparență și atribuirea statutului de utilitate publică.** Organizațiile necomerciale au obligația de a publica raportul anual de activitate sau de al prezenta, la solicitare, oricărui solicitant. O prevedere nouă inclusă în Legea 86/2020 este că neprezentarea raportului de activitate al organizației necomerciale, după cea de a doua solicitare repetată a Ministerului Justiției, constituie temei de inițiere a procedurii de lichidare forțată a organizației. În ceea ce privește obținerea statutului de utilitate publică, sunt enumerate exhaustiv condițiile pentru atribuire și excluse interpretările restrictive pentru obținerea acestui statut de utilitate publică.

Conform art. 28 din Legea 86/2020, organizațiile necomerciale, în termen de 24 de luni de la data intrării în vigoare a legii, urmau să își aducă în concordanță cu prevederile legale statutul. Tot în acest sens, s-a indicat că în privința organizațiilor necomerciale care nu își vor efectua modificările necesare în termenul indicat se va iniția procedura de lichidare forțată.

Respectiv, potrivit datelor din Registrul de stat al organizațiilor necomerciale, la situația din 16 octombrie 2023, au fost înregistrate în total 12105 organizații necomerciale care cad sub incidența Legii 86/2020, dintre care: 11347 – asociații obștești, 514 – fundații și 244 – instituții private.

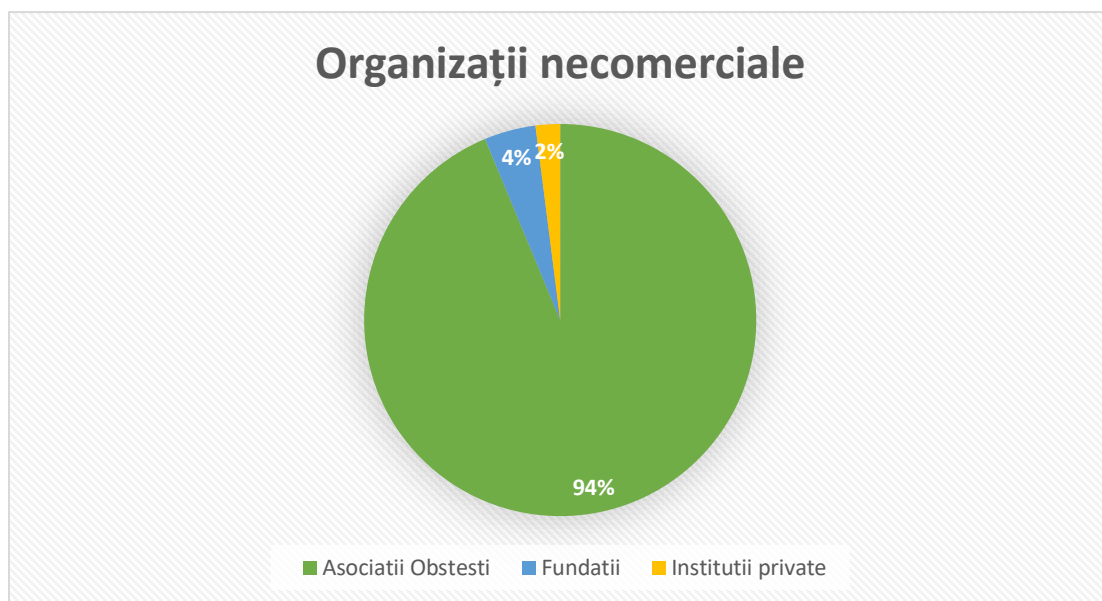

Figura 1. Organizații necomerciale înregistrate, la situația din 16.10.2023.

Sursa: Registrul de stat al organizațiilor necomerciale, [Date statistice](#) | [AGENȚIA SERVICII PUBLICE \(gov.md\)](#)

Astfel, unele categorii de organizații necomerciale, la data intrării în vigoare a Legii 86/2020, cum ar fi uniunile de persoane juridice și instituțiile private care nu și-au redus numărul de fondatori se consideră reorganizate de drept în asociații obștești iar actele de constituire urmau a fi modificate la solicitare, de către entităților nou reorganizate.

Conform proiectului Programului de dezvoltare a organizațiilor societății civile pentru perioada 2024-2027², în baza datelor oferite de către Agenția Servicii Publice, până la 27.09.2023, doar 2,189 (aproximativ 14% din numărul total) de organizații necomerciale au trecut prin procedura de reînregistrare și respectiv, până la acest moment, nu au fost inițiate proceduri de lichidare a organizațiilor necomerciale.

² [Anunț privind consultarea publică a Conceptului Programului de dezvoltare a societății civile pentru perioada 2024-2027](#) | [Particip.gov.md](#), pag. 9 din Program

Pentru elaborarea acestui Policy Brief a fost utilizată metoda cercetării și analizei cadrului legal existent, a documentelor de politici, a fost realizat un interviu cu Centrul de Resurse Juridice din Moldova, membru al grupului de lucru pentru elaborarea legii. Totodată, în perioada 22.09.2023 – 29.09.2023, la inițiativa Centrului Contact, a fost consultată opinia (în continuare Cercetare) organizațiilor necomerciale în vederea identificării necesităților și barierelor în aplicarea Legii 86/2020.

Sediul/ locul de activitate
26 responses

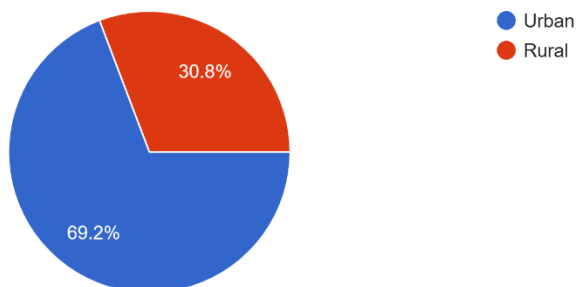

Figura 2. Aria de activitate a organizațiilor necomerciale participante la Cercetare

La Cercetare au participat 26 de organizații necomerciale din diferite domenii și perioade de activitate, inclusiv din cele 4 regiuni de dezvoltare: Regiunea Nord, Centru, Sud și UTA Găgăuzia.

3. Perioada de activitate
26 responses

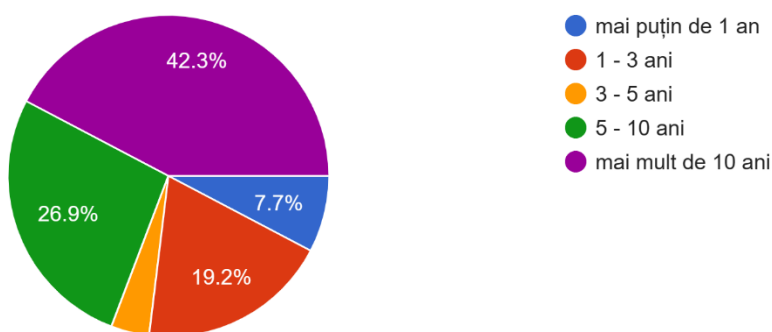

Figura 3. Perioada de activitate a organizațiilor necomerciale participante la Cercetare

2. Gradul de îndeplinire a obiectivelor și a scopului actului normativ

Autorul Legii 86/2020 și-a propus de a îmbunătăți cadrul legal cu privire la organizațiile necomerciale în vederea corespunderii cu standardele internaționale și europene privind libertatea de asociere, stabilind, în nota informativă la proiectul de lege, următoarele obiective ale actului normativ:

- uniformizarea cadrului legal care reglementează activitatea sectorului necomercial;
- eliminarea restricțiilor pentru anumite categorii de persoane de a constitui și participa în calitate de fondatori, membri sau conducători ai organizațiilor necomerciale;
- eliminarea restricțiilor teritoriale de activitate a organizațiilor necomerciale;

- d) simplificarea procedurii de înregistrare a organizațiilor necomerciale;
- e) o mai bună reglementare a competenței organelor de autoadministrare a organizațiilor necomerciale;
- f) asigurarea unor garanții suplimentare menite să protejeze libertatea de asociere.

Analizând obiectivele indicate stabilite de către autorul legii, menționăm că legea conține prevederi care implementează obiectivele stabilite. Cu toate că au fost operate modificări la actele normative principale, sunt necesare măsuri eficiente de implementare a Legii 86/2023, în special, în ceea ce privește suportul acordat organizațiilor necomerciale care activează la nivel local și consolidarea capacităților acestora în administrarea activității lor.

Astfel, potrivit rezultatelor Cercetării desfășurate la inițiativa Centrului Contact, unii respondenți au indicat că au contractat servicii juridice pentru operarea modificărilor la actele de constituire, iar organizațiile necomerciale care anterior au fost înregistrați de către autoritățile publice locale au fost nevoite să înregistreze o nouă asociație din cauza lipsei documentelor de constituire primare sau să-și restabilească unele acte.

Tot în acest context, unele mecanisme privind implementarea Legii 86/2020 și de susținere a activității organizațiilor necomerciale sunt instituite cu întârziere, în comparație cu termenul de 6 luni indicat în lege, cum ar fi aprobarea Regulamentului-cadru³ cu privire la mecanismul de finanțare nerambursabilă a proiectelor organizațiilor necomerciale, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 656/2022.

În acest sens, sunt necesare măsuri de implementare a Legii 86/2020 pentru atingerea integrală a obiectivelor stabilite.

3. Modificările operate în actul normativ

Din momentul adoptării și intrării în vigoare a Legii 86/2020 a fost operată o singură modificare a acesteia. Astfel, prin Legea nr. 218 din 16.12.2021 a fost modificat articolul 6, alin. (5) din Legea 86/2020. Modificarea acestui articol constă în substituirea textului „servicii și/sau susține material sau gratuit” se substituie cu textul „gratuit servicii și/sau susține material”.

Modificarea respectivă vizează procesul de implicare a organizațiile necomerciale în campaniile electorale. În acest sens, organizațiile necomerciale nu pot presta gratuit servicii și/sau susține material concurenței electorale și nu poate face agitație electorală. Organizația necomercială poate întreprinde doar acțiuni de promovare a alegerilor, organiza dezbateri între concurenții electorali și monitoriza campaniile electorale și alegerile, în condițiile stabilite de Codul electoral.

4. Gradul de punere în aplicare a cadrului juridic secundar

Prin Legea 86/2020 este prevăzut elaborarea unor acte normative privind implementarea legii și care vor susține activitatea organizațiilor necomerciale. Astfel, autoritățile publice urmau, în termen de 6 luni de la data intrării în vigoare a legii, să elaboreze următoarele acte normative subsecvente legii:

- Regulamentul privind activitatea comisiei de certificare;
- Mecanismul de oferire a sprijinului financiar și material;
- Procedurile de depunere a cererii de participare la mecanismul de desemnare procentuală;
- Procedurile de depunere a Rapoartelor de utilizare a mijloacelor financiare obținute în urma desemnării procentuale;

³ [HG656/2022 \(legis.md\)](https://legis.md/HG656/2022)

În vederea implementării prevederilor legale a fost adoptat Regulamentului-cadru cu privire la mecanismul de finanțare nerambursabilă a proiectelor organizațiilor necomerciale, aprobat prin hotărârea Guvernului nr. 656 din 23.09.2022.

La fel, în vederea executării prevederilor art. 26, alin. (1) din Legea 86/2020 a fost modificat Regulamentul privind organizarea și funcționarea Comisiei de Certificare⁴, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 266 din 12.04.2011.

În ceea ce privește procedurile de depunere a cererii de participare la mecanismul de desemnare procentuală și a raportului privind utilizarea mijloacelor financiare, atragem atenția că astfel de proceduri nu au fost elaborate.

Cu toate acestea, prin Hotărârea Guvernului nr. 1286 din 30.11.2016 a fost aprobat Regulamentul⁵ cu privire la mecanismul desemnării procentuale, însă, acesta face trimitere la procedurile stabilite prin legea veche, Legea cu privire la asociațiile obștești nr. 837 din 17.05.1996 și nu a fost modificat în conformitate cu Legea 86/2020, fiind identificate discrepanțe normative în regulamentul respectiv.

5. Eficiența actului normativ

Prevederile Legii 86/2020 reprezintă prevederi generale care oferă posibilitatea organizațiilor necomerciale de a se auto-organiza, a decide structura internă, de a stabili atribuțiile organelor de conducere precum și domeniile de activitate. Totuși, aceasta generează unele dificultăți pentru organizațiile necomerciale care vor să se înregistreze și care nu dețin cunoștințe juridice, resurse umane și financiare pentru contractarea unor servicii de asistență juridică în vederea elaborării actelor statutare și a decide de sine stătător care formă de organizare e mai potrivită pentru ei.

Respectiv, pentru obținerea aplicării eficiente a legii de către organizațiilor necomerciale nou create și impulsivării procesului de creștere a numărului de organizații necomerciale este necesar elaborarea unor instrucțiuni de ghidare etapizată privind procedura de înregistrare a unei organizații necomerciale, proceduri privind elaborarea și de ținere a documentației/ actelor interne. Această măsură ar susține și consolida capacitățile organizațiilor necomerciale nou create și ar contribui la reducerea presiunii birocratice întâmpinate la etapa de înregistrare a organizației.

Potrivit rezultatelor Cercetării 84,6% din respondenți nu au întâmpinat dificultăți în aplicarea prevederilor Legii 86/2020, ceea ce reprezintă un semnal că normele legale sunt clare și organizațiile necomerciale respective dispun de resurse umane care să îi ghideze în aplicarea legii.

Totuși, 15,4% din respondenți au întâmpinat dificultăți în aplicarea prevederilor Legii 86/2020, inclusiv dificultăți la operarea modificărilor în actele statutare (Figura 4). În acest sens, respondenții au indicat că au fost nevoiți să contacteze servicii juridice pentru elaborarea modificărilor la actele statutare, ceea ce a implicat cheltuieli financiare suplimentare pentru organizație.

⁴ [HG266/2011 \(legis.md\)](#)

⁵ [HG1286/2016 \(legis.md\)](#)

4. Ați întâmpinat dificultăți în aplicarea prevederilor Legii 86/2020 privind organizațiile necomerciale?

26 responses

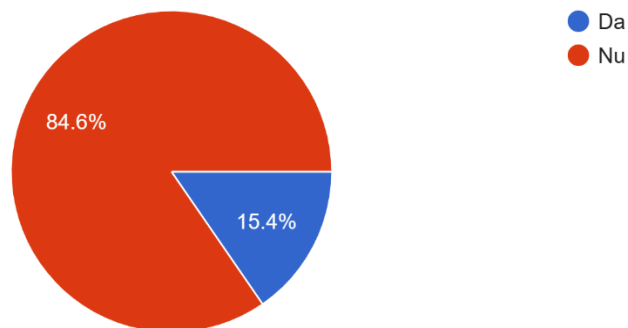

Figura 4. Marja de dificultăți întâmpinate de organizațiile necomerciale la implementarea Legii 86/2020

Tot în cadrul Cercetării a fost reflectat faptul că nu există mecanism clar privind statutul organizațiilor necomerciale care anterior au fost înregistrate de către autoritățile publice locale. În această ordine de idei a fost identificat faptul că unele organizații necomerciale de la nivel local au fost nevoite să reînregistreze organizația necomercială, deoarece, lipseau documentele statutare primare.

Așadar, organizația necomercială care deja avea un istoric de activitate a parcurs procedura de înregistrare în calitate de organizație nou creată din cauza lipsei de mecanismului de includerea a organizațiilor necomerciale înregistrate anterior de autoritățile publice locale în Registrul de stat a organizațiilor necomerciale. Această situație reflectă că sunt necesare mecanisme clare de implementare a legii care să evite intervenția în activitatea organizațiilor necomerciale înregistrate anterior de către autoritățile publice locale.

De asemenea, în cadrul Cercetării s-a evidențiat faptul că organizațiile necomerciale trebuie să achite o taxă pentru obținerea confirmării disponibilității denumirii organizației ce urmează a fi înregistrată. Respondenții au considerat că obținerea acestui document și achitarea acestei taxe este nejustificată, deoarece, aceasta presupune obținerea unei confirmări ce urmează a fi prezentată tot autorității înregistrării de stat. Această procedură ar putea fi desfășurată în procesul de analiză a dosarului de înregistrare a organizației necomerciale fără perceperea unor taxe adiționale.

Articolul 7, alin. (3) din Legea 86/2020 stabilește că organizația necomercială face public raportul anual de activitate în cel mult 6 luni de la sfârșitul anului pentru care este întocmit. Dacă organizația necomercială nu publică raportul anual de activitate, aceasta va transmite, în termen de cel mult o lună, o copie a raportului oricărui solicitant. La solicitarea autorității publice competente, organizația necomercială prezintă acesteia, în termen de cel mult o lună, raportul anual de activitate. Raportul anual de activitate conține informații referitoare la activitățile desfășurate, valoarea mijloacelor financiare și a materialelor obținute și folosite, precum și alte informații relevante.

Această prevedere este în contradicție cu principiile de constituire și funcționare a organizațiilor necomerciale, deoarece obligă organizațiile să facă public raportul de activitate și să-l prezinte oricărui solicitant. Această obligație contravine cu principiul autonomiei organizației, nefiind stabilite în baza căror temeuri legale organizația trebuie să prezinte raportul de activitate solicitanților. Organizația necomercială este obligată să prezinte raportul de activitate organelor sale de conducere și supraveghere iar în celelalte situații ar fi corect și recomandat ca organizația să decidă unilateral ce informații să fie publicate și prezentate terților interesați.

Mai mult ca atât, organizația necomercială prezintă rapoarte financiare și statistice la autoritățile de stat iar obligația suplimentară de a prezenta raportul de activitate autorității competente constituie o sarcină suplimentară și un mecanism de controla activitatea organizațiilor. De asemenea, o omisiune a legiuitorului este faptul că nu a stabilit clar cine este autoritatea competentă de a solicita aceste rapoarte de activitate, precum și drepturile și obligațiile acestei autorități în raport cu organizațiile necomerciale.

Obligația de a prezenta raportul de activitate oricărui solicitant este una discriminatorie în comparație cu obligațiile organizațiilor comerciale care au obligația doar de a dezvălui informațiile pe paginile sale oficiale sau alte surse de informații și, respectiv doar organizațiile comerciale de interes public fac publice rapoarte de activitate, în conformitate cu Legea privind piața de capital 171/2012⁶.

Respectiv, organizațiile necomerciale nu sunt tratate egal în ceea ce privește mecanismul de dezvăluire a informațiilor despre activitățile sale. Astfel, este necesar de a stabili un mecanism eficient de a asigura buna activitate a organizațiilor necomerciale, accesul la informație dar și evitarea intervenției cu rea credință în activitatea organizațiilor.

În aceste sens recomandăm modificarea prevederilor art. 7, alin. (3) din Legea 86/2020 după cum urmează: *”Organizația necomercială publică informații despre structura internă, scopul, obiectivele și activitățile sale pe pagina web oficială sau în alte surse de informație. La solicitare, organizația necomercială poate furniza informații despre activitatea sa numai dacă nu prejudiciază activitatea și numele organizației, protecția datelor cu caracter personal și drepturile de proprietate intelectuală.*

Un aspect contradictoriu stabilit de Legea 86/2020 o constituie prevederea art. 16, alin. (3) care prevede că *”[..Neprezentarea raportului anual de activitate după solicitarea repetată a Ministerului Justiției constituie temei pentru inițierea procedurii de lichidare forțată dacă raportul de activitate nu a fost prezentat în termen de 6 luni de la cea de-a doua solicitare. Examinarea cererii de lichidare forțată ține de competența Judecătoriei Chișinău.]”*. Această prevedere este una contradictorie, deoarece, pe de o parte îngrădește libertatea de asociere a cetățenilor și intervine în activitatea organizațiilor necomerciale iar pe de altă parte contravine cu eforturile Guvernului de a impulsiona activitatea societății civile și de a susține implicarea activă a acestora la nivel central și local, în special.

Considerăm că această prevedere este una care constrânge independența și autonomia organizației necomerciale, deoarece, obligația de a prezenta raportul de activitate oricărui solicitant fără vreun temei concludent poate genera abuzuri din partea solicitanților rău intenționați. Mai mult ca atât, consecințele pe care le-a stabilit legiuitorul ca urmare a neprezentării raportului de activitate nu sunt proporționale cu fapta, respectiv, acțiunea de lichidare forțată ce poate fi întreprinsă de Ministerul Justiției este vădit disproporționată și gravă în comparație cu acțiunea de neprezentare a raportului de activitate a organizației necomerciale. Deci, urmează a fi stabilite sancțiuni mai blânde, în concordanță cu fapta de neprezentare a raportului de activitate.

În acest sens, pentru a oferi un mediu sigur de activitate a organizației necomerciale este necesar de a fi stabilite temeiuri clare și legale pentru care un solicitant poate cere informații despre activitatea a unei organizații necomerciale, totodată și statutul organizației competente de a cere acest raport.

În acest sens, această prevedere este necesar de a fi exclusă și stabilite norme prin care organizațiile necomerciale să aibă posibilitatea de a prezenta informații către autoritățile competente, doar dacă activitatea acestora nu este suspendată.

⁶ [LP171/2012 \(legis.md\)](#)

O altă prevedere divergentă este cea stabilită de art. 28, alin. (1) din Legea 86/2020, *”În termen de 24 de luni de la data intrării în vigoare a prezentei legi, organizațiile necomerciale înregistrate până la intrarea în vigoare a acesteia vor asigura ca persoanele care fac parte din organele lor de conducere și de control să întrunească condițiile prevăzute de prezenta lege și își vor aduce statutele în concordanță cu prezenta lege. În privința organizațiilor necomerciale care nu vor efectua modificările necesare în termenul indicat se va iniția procedura de lichidare forțată”*.

Această prevedere intervine în activitatea organizației necomerciale și limitează dreptul la libera asociere prin faptul că este lăsat la libera discreție a autorităților publice față de cine și când să aplice aceste prevederi. În vederea evitării abuzurilor, sunt necesare de a fi expres determinate situațiile pentru care este aplicată cea mai gravă sancțiune organizației necomerciale – lichidarea forțată.

Făcând comparație între gravitatea acțiunii de atentare la securitatea națională și acțiunile de nemodificarea actelor de constituire, neprezentarea raportului de activitate constatăm că acestea nu prezintă același grad de pericol pentru mediul și interesul public. Atentarea la securitatea națională are cel mai înalt grad de pericol pentru societate fiind stabilită corespunzător și cea mai gravă măsură și sancțiune ce poate fi aplicată organizației necomerciale.

În aceeași ordine de idei, măsura de lichidare forțată prescrisă pentru toate acțiunile de neconformare a organizației necomerciale la unele solicitări sau cu prevederile legale este neproportională gravității faptei și abuzivă.

Considerăm absolut indispensabil stabilirea expresă a situațiilor pentru care urmează a fi aplicată măsura de lichidare forțată a organizației necomerciale în vederea evitării aplicării prevederilor legale respective în detrimentul organizațiilor necomerciale. În acest sens, recomandăm modificarea art. 28, alin. (1) din Legea 86/2020 prin excluderea sintagmei - *”În privința organizațiilor necomerciale care nu vor efectua modificările necesare în termenul indicat se va iniția procedura de lichidare forțată.”*

Un aspect important care a fost identificat în procesul analizei cadrului normativ existent este faptul că prevederile legale privind mecanismul desemnării procentuale nu a fost ajustate conform prevederilor Legii 86/2020, nefiind ajustate procedurile de depunere a cererii de participare la mecanismul de desemnare procentuală și procedurile de depunere a Rapoartelor de utilizare a mijloacelor financiare obținute în urma desemnării procentuale, conform art. 9, alin. (2) și alin. (4) din legea sus menționată. Totodată, prevederile Regulamentului cu privire la mecanismul desemnării procentuale nu a fost ajustat conform prevederilor Legii 86/2020, acesta conținând trimiteri la legea veche cu privire la asociațiile obștești. Respectiv, este necesar ajustarea acestui act normativ, deoarece, conține norme de trimitere la un act normativ abrogat și care restrânge activitatea organizațiilor necomerciale.

Conform art. 14, alin. (1) și alin. (4) din Legea 86/2020, autoritatea înregistrării de stat asigură înregistrarea organizațiilor necomerciale în Registrul de stat al persoanelor juridice. Registrul de stat al persoanelor juridice se ține în limba română, se actualizează și este public pe internet în limitele prevăzute de lege. La fel, în conformitate cu art. 3 din Legea nr. 71 din 22.03.2007 cu privire la registre⁷, Registrul conține totalitatea informațiilor documentate ținute în sisteme informaționale automatizate, organizată în conformitate cu cerințele stabilite și cu legea.

⁷ [LP71/2007 \(legis.md\)](#)

Analizând pagina web a Agenției Servicii Publice⁸ <https://asp.gov.md/ro>, am identificat că Registrul de stat al persoanelor juridice este public și cu acces deschis tuturor persoanelor însă acesta este disponibil în format Microsoft Excel și nu în format de sistem informațional automatizat așa cum indică Legea cu privire la registre.

În aceeași ordine de idei, potrivit Programului de dezvoltare a organizațiilor societății civile pentru perioada 2024-2027⁹, sunt necesare măsuri suplimentare pentru dezvoltarea dinamică a unei societăți civile, cu toate că a fost îmbunătățit cadrul normativ, totuși există restanțe în realizarea acțiunilor de implementare a legii și a acțiunilor din documentele de politici anterioare care să contribuie la o mai bună consolidare a societății civile.

6. Constatări

În rezultatul analizei cadrului normativ existent au fost formulate următoarele constatări în ceea ce privește eficiența implementării Legii 86/2020.

Reieșind din rezultatele interviului cu reprezentantului Centrului de Resurse Juridice din Moldova, Cercetării, constatăm că în mare parte respondenții nu au întâmpinat dificultăți în înțelegerea și conformarea cu prevederile legale noi intrate în vigoare. Totuși, s-a identificat că organizațiile mici și cele noi formate au nevoie de suport suplimentar pentru a se conforma prevederilor legale. În acest sens, sunt necesare măsuri de consolidare a capacităților organizațiilor mici pentru ași desfășura activitatea conform prevederilor statutare. La fel, sunt necesare instrucțiuni privind modul de ținere a documentației organizației necomerciale pentru evitarea pierderii documentelor interne și o mai bună funcționare a acesteia.

De asemenea, s-a constatat că este necesar de a modifica prevederile art. 7, alin. (3), 16, alin. (3) și art. 28, alin. (1) prin reglementarea temeiurilor de asigurare a accesului la informație despre activitatea organizației necomerciale, excluderea prevederilor care oferă dreptul autorităților publice să inițieze procedura de lichidare forțată a organizațiilor necomerciale. În continuarea aceleiași constatări, este necesar de a reglementa expres situațiile de aplicare a măsurii de lichidare forțată față organizațiile necomerciale în vederea evitării încălcării dreptului la libera asociere și a susținerii abuzurilor împotriva activității organizațiilor necomerciale.

Un alt aspect important care necesită reglementare sunt norme privind atribuțiile și durata mandatului Administratorului, deoarece, organizațiile nou create sau cele mici, în cazul în care nu dețin competențe juridice, nu cunosc cum ar fi corect reglementarea acestor aspect în statutul organizației. De asemenea, este necesar divizarea clară a atribuțiilor și a sferei de competență dacă organizația a numit în funcție doi Administratori în vederea evitării conflictelor de dublare a competențelor.

Tot în procesul analizei prevederilor legale s-a constatat că este necesar digitalizarea serviciilor de înregistrare a organizațiilor necomerciale și acordarea posibilității de depunerea acestora și prin intermediul unui sistem informațional automatizat. La fel, atragem atenția că Registrul de stat al persoanelor juridice nu corespunde prevederilor legale stabilite de Legea cu privire la registre, fiind disponibil doar în format de Microsoft Excel, deși este prevăzut că acesta urmează a fi în format de sistem informațional automatizat.

O altă constatare în ceea ce privește serviciile digitale oferite de Agenția Servicii Publice reprezintă faptul că organizațiilor necomerciale nu le este oferită posibilitatea de a obține Extrasul din

⁸ [Date statistice | AGENTIA SERVICII PUBLICE \(gov.md\)](https://asp.gov.md/ro)

⁹ [Anunț privind consultarea publică a Conceptului Programului de dezvoltare a societății civile pentru perioada 2024-2027 | Particip.gov.md](#), pag. 9 din Program

Registrul de Stat al persoanelor juridice în format electronic însă doar pe suport de hârtie, spre deosebire de organizațiile comerciale care pot obține acest document în format electronic.

Așa cum am menționat mai sus și conform rezultatelor Cercetării, este necesar clarificarea statutului organizațiilor necomerciale înregistrate anterior de către autoritățile publice locale, deoarece, nu sunt instituite careva proceduri pentru includerea acestora în Registrul de Stat al persoanelor juridice, doar prin parcurgerea procedurii de reînregistrare a acestora ca organizație nou creată.

7. Concluzii și Recomandări

Reieșind din actele normative, documentele de politici analizate și rezultatul Cercetării formulăm următoarele recomandări pentru autoritățile publice:

- Modificarea prevederilor art. 7, alin. (3) din Legea 86/2020 după cum urmează:
”Organizația necomercială publică informații despre structura internă, scopul, obiectivele și activitățile sale pe pagina web oficială sau în alte surse de informație. La solicitare, organizația necomercială poate furniza informații despre activitatea sa numai dacă nu prejudiciază activitatea și numele organizației, protecția datelor cu caracter personal și drepturile de proprietate intelectuală.” pentru a asigura principiul autonomiei și tratamentului egal al organizației necomerciale.
- Abrogarea prevederilor art. 16, alin. (3) din Legea 86/2020, în partea ce ține de
”Neprezentarea raportului anual de activitate după solicitarea repetată a Ministerului Justiției constituie temei pentru inițierea procedurii de lichidare forțată dacă raportul de activitate nu a fost prezentat în termen de 6 luni de la cea de-a doua solicitare. Examinarea cererii de lichidare forțată ține de competența Judecătoriei Chișinău.”, deoarece îngreunează dreptul la asociere, iar neprezentarea raportului de activitate nu reprezintă o încălcare deosebit de gravă pentru a exista motiv de lichidare a organizației.
- Modificarea art. 28, alin. (1) din Legea 86/2020 prin excluderea sintagmei *”În privința organizațiilor necomerciale care nu vor efectua modificările necesare în termenul indicat se va iniția procedura de lichidare forțată.”*, în vederea evitării aplicării prevederilor legale respective în detrimentul organizațiilor necomerciale
- Ajustarea prevederilor Regulamentului cu privire la mecanismul desemnării procentuale, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1286/2016 cu prevederile Legii 86/2020 și excluderea neconcordanțelor existente între aceste două acte normative;
- Digitalizarea serviciilor Agenției Servicii Publice prin instituirea Registrului de stat al persoanelor juridice în format de sistem informațional automatizat;
- Instituirea posibilității de a depune dosarul pentru înregistrarea organizației necomerciale prin intermediul unui sistem informațional automatizat (ca în situația obținerii actelor permissive), precum și obținerea Extrasului din Registrul de stat al persoanelor juridice în format electronic;
- Elaborarea unor instrucțiuni privind procedura de înregistrare și elaborare a actelor de constituire și activitate a organizațiilor necomerciale, care vor acorda suport organizațiilor mici în desfășurarea activităților;